Posudek na diplomovou práci Štěpánky Srbové: „ Specifika učební morálky 9. ročníku ZŠ“

Autorka diplomové práce si pro svoji závěrečnou studii vybrala málo frekventované, ale zajímavé téma týkající se chování žáků 9. třídy ZŠ na konci ročníku, v situaci, kdy je již rozhodnuto o tom, jaké bude jejich pokračování studia na střední škole a kdy již se necítí být vázáni povinnostmi vůči škole, kterou opouštějí. To je problém většině učitelů v této třídě pracujících, ale zatím nebudící velký zájem výzkumných pracovníků. Je proto cenné, že si autorka tento problém vybrala a podrobila jej empirickému šetření.

Práce má proto charakter spíše empirický s odpovídajícím teoretickým úvodem.

V první části, která je rozdělena na dvě subkapitole, věnuje autorka z jedné strany pozornost tělesným, psychickým a sociálním vývojovým charakteristikám osobnosti žáka v tomto období, jednak učební morálce a faktorům, které ji v tomto období ovlivňují. Někde ale by autorka měla být opatrnější, když poněkud nekriticky přebírá názory autorů, které cituje, především Čačky a Colea. Předně lze sice rámcově hovořit o charakteristikách dětí v období dospívání, ale každé dítě je individualitou a závisí na řadě faktorů, zda je jeho vývoj adekvátní, nebo zda je akcelerován, či retardován. Autorka sice upozorňuje na individualitu vývoje jedinců i na faktory, které ji ovlivňují, ale přesto bez většího komentáře přebírá některé sporné závěry citovaných autorů.

Nerovnoměrnost vývoje tělesného, emocionálního, psychického a sociálního vyvolává další problémy. Lze tedy říci obecně, že už v tomto období např. přechází dospívající „od černobílého vidění ke schopnosti hlubší analýzy povah“, nebo „od lability k emoční rovnováze“, „od nezodpovědnosti k morální zodpovědnosti“ apod., jak se uvádí v práci na str. 10?

Zajímavější a přesnější je pasáž o působení školy na dospívající a jejich změny reakce na školní prostředí. Nejvíc se odrážejí tyto změny ve vztahu k vyučujícím a v motivaci učení, jak autorka ve své práci oprávněně zdůraznila. Vcelku výstižně je charakterizováno i období „vzdělávacího vakua“ na konci devátého ročníku, o které zejména v diplomové práci jde. Tím si autorka vytvořila dobrý odrazový můstek pro vlastní empirické šetření.
To tvoří podstatnou část diplomové práce.

K výzkumu provedenému na 3 školách použila diplomantka dotazník pro žáky, rating učitelů a analýzu školních dokumentů. Potvrdila ve výzkumu existenci tzv. vzdělávacího vakua a pokusila se hledat jeho příčiny.

Ke zpracování použila statistického třídění 1. stupně.

Formálně práce splňuje předpoklady pro studii odpovídajícího typu.

Protože autorka napsala svoji diplomovou práci na požadované úrovni, ale v některých teoretických východiscích prokázala méně kritičnosti a samostatnosti, doporučuji práci k obhajobě a navrhuji její hodnocení jako v e l m i d o b r é. V případě výborné obhajoby nevylučuji i hodnocení lepší.

V Praze dne 16. 8 2006

Doc.PhDr.Jiří Pelikán, CSc,
vedoucí práce